

„Śmierć od gazu”. Dodatek prasowy [PDF]

Wydawnictwo Oddziału IPN w Krakowie (wrzesień 2021)

18.09.2021

Pierwszą masową egzekucję za pomocą cyklonu B przeprowadzono w niemieckim obozie koncentracyjnym Auschwitz 3 września 1941 r. Jej ofiarami byli jeńcy sowieccy i Polacy.

W numerze

- Filip Musiał, *Niemiecka fabryka śmierci*

Konzentrationslager Auschwitz został utworzony wiosną 1940 r. na terenach, które po niemieckiej agresji na Polskę zostały włączone do Trzeciej Rzeszy Niemieckiej i należały do rejencji katowickiej. Na sukcesywnie rozbudowywany KL Auschwitz składała się ostatecznie sieć obozów (Auschwitz I, Auschwitz II-Birkenau, Auschwitz III-Monowitz) i ponad 40 podobozów.

- Joanna Lubecka, *Piekło Dantego to komedia*

Goebbels dążył do odhumanizowania Żydów, nazywając ich szkodnikami, robactwem przenoszącym choroby zakaźne m.in. tyfus. Do zabicia milionów ludzi w komorach gazowych użyto cyklonu – gazu, który służył do zabijania insektów.

- Marcin Przeglęta, *Komory gazowe w obozach Trzeciej Rzeszy*

Pierwszymi ofiarami próbnych mordów z wykorzystaniem cyklonu B byli jeńcy sowieccy. Komendant KL Auschwitz był zadowolony z przebiegu eksperymentu. W 1941 r., bez jednego wystrzału, zamordowano w krótkim czasie kilkuset ludzi

- Maciej Korkuć, *Ludobójstwo przemysłowe*

Masowy mord przemysłowy był także pod kątem uzyskania możliwie dużych korzyści materialnych dla Rzeszy Niemieckiej, która zawłaszczyła nie tylko całość majątku ofiar, ale zorganizowała też systemowy rabunek przedmiotów osobistych i ograbiania zwłok. Finalną częścią owego przemysłowego ludobójstwa było niszczenie szczątków ofiar i śladów już dokonanych zbrodni.

- Marta Gorajczyk, *Tortury w piekle*

Kary stanowiły jedną z przyczyn powstrzymywania się więźniów przed ucieczkami i buntem. Ukarany można było zostać za najłżejsze przewinienie.

- Anna Czocher, *Eksperymenty na ludziach w KL Auschwitz*

W Niemczech, w czasach narodowego socjalizmu, zainteresowani medycy mieli możliwość przeprowadzania eksperymentów na ludziach. Poddani im więźniowie stracili życie lub zostali trwale okaleczeni. Część lekarzy z KL Auschwitz uniknęła odpowiedzialności.

- Radosław Kurek, *Listy i kartki z KL Auschwitz*

Zachowana w krakowskim Oddziale IPN korespondencja z KL Auschwitz jest jednym z najbardziej przejmujących świadectw pozostawionych przez więźniów niemieckiego obozu.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Do pobrania



NIEMIECKA FABRYKA ŚMIERCI

FILIP MUSIAŁ

Koncentrationslager Auschwitz został utworzony wiosną 1940 r. na terenach, które po niemieckiej agresji na Polskę zostały włączone do Trzeciej Rzeszy Niemieckiej i należały do rejencji katowickiej. Na sukcesywnie rozbudowywany KL Auschwitz składała się ostatecznie sieć obozów (Auschwitz I, Auschwitz II-Birkenau, Auschwitz III-Monowitz) i ponad 40 podobozów.

Pierwotnie osadzano w nim przede wszystkim Polaków, bowiem oboz przeznaczony był głównie do przetrzymywania więźniów politycznych. Pierwszy masowy transport Polaków wysłano do Auschwitz z Tarnowa 14 czerwca 1940 r. Polacy dominowali wśród więźniów do połowy 1942 r. Od wiosny tego roku, po rozpoczęciu przez Niemców masowej Zagłady Żydów na terenach zajętych przez Trzecią Rzeszę, do kompleksu obozowego Auschwitz zaczęły docierać transporty z ludnością żydowską z państw europejskich podbitych przez Niemców. To oni wkrótce stali się najliczniejszą grupą narodowościową w obozie.

KL Auschwitz był od początku obozem koncentracyjnym, jednocześnie od 1942 r. pełnił funkcję obozu zagłady – stając się przerażającym, rozpoznawalnym dzisiaj na całym świecie, symbolem Holokaustu przeprowadzonego przez niemieckich nazistów.

Nie znamy precyzyjnej liczby więźniów ani ofiar KL Auschwitz. Pierwszą masową egzekucję za pomocą cyklonu B przeprowadzono w Auschwitz 3 września 1941 r. Jej ofiarami byli jeńcy sowieccy i Polacy. Wkrótce na komorę gazową



Główna brama wjazdowa (tzw. Brama Śmierci) obozu zagłady KL Auschwitz-Birkenau w Brzezince, 1945 r.

przerobiono kosić przy krematorium w KL Auschwitz I. Później na komory przebudowano dwa domy znajdujące się poza granicami obozu, w pobliżu Auschwitz-Birkenau. Ostatecznie właśnie w Birkenau Niemcy zbudowali cztery wielkie komory gazowe i krematoria. Uruchamiano je stopniowo od marca do czerwca 1943 r. W każdej z komór możliwe było zamordowanie jednorazowo nawet do 2 tysięcy osób. Więźniowie w obozie ginęli jednak od 1940 r. w wyniku

innego rodzaju egzekucji (głód, śmierć, powieszanie, rozstrzelanie, palenie żywcem, szczucia psami...), a także w konsekwencji wycieńczenia katorżniczą pracą, trudnymi warunkami panującymi w obozie i szeregami się tam chorobami. Później przede wszystkim w wyniku masowego mordowania gazem.

Szacunki są bardzo różne, w literaturze przyjmuje się jednak, że w kompleksie Auschwitz-Birkenau zamordowano w latach 1940-1945 co najmniej

1,1 mln osób, w tym około 960 tys. Żydów, 70-75 tys. Polaków, 21 tys. Romów i Sinti, 15 tys. jeńców sowieckich i 10-15 tys. więźniów innych narodowości.

Ze względu na zmieniającą się sytuację na froncie już latem 1944 r. przystąpiono do wysyłania pierwszych transportów z więźniami obozu na zachód. Masową ewakuację Niemcy rozpoczęli 17 stycznia 1945 r. – dziesiątki tysięcy więźniów wyruszyło wówczas w tzw. marszach śmierci, wielu z nich

nie dotarło do miejsc docelowych, czyli stacji kolejowych, z których mieli być deportowani w głąb Trzeciej Rzeszy. Osłabieni, zmuszani do forsownych marszów na mrozie, umierali po drodze z wychłodzenia, wycieńczenia i głodu albo zabijani przez strażników.

Kilka tysięcy więźniów, którzy pozostali w obozie, także miało zginąć. Do 27 stycznia, gdy oboz zajmowali żołnierze Armii Czerwonej z 60. Armii I. Frontu Ukraińskiego, wciąż przebywało w nim ponad 7 tys. osób.

Auschwitz stał się symbolem Holokaustu i niemieckiego terroru. Był tylko jednym w rozbudowanej sieci obozów. Pierwszy oboz powstał w Dachau w Bawarii w 1933 r. Szacuje się, że w latach 1933-1945 w sumie mogło istnieć ponad 1600 niemieckich obozów koncentracyjnych i ich filii i około 900 obozów pracy.

Sześć z nich stało się obozami zagłady – miejscami masowej śmierci, obok Auschwitz były to Kulmhof, Treblinka, Sobibór, Majdanek (KL Lublin) i Bełżec.

Pliki do pobrania

[Śmierć od gazu \(pdf, 5.72 MB\)](#)